

Verliefd zijn op de Tora.

Sjavoeot verhaal van Awraham Soetendorp

Ik houd van boeken.

Is dat niet wat overdreven gezegd? Je kunt houden van mensen, je ouders, je familie, je beste vrienden, maar van een paar honderd bladzijden waar een harde kافت omheen zit? En toch!

Er zijn, als ik erover nadenk, meteen een paar boeken die ik zo voor me zie, die ik nooit vergeten ben. Het ene, waarvan ik de titel niet meer weet, gaat over de belegering van een dorp door een wrede vijand. Met man en macht had men zich verdedigd tegen de overmacht. Zij moesten het nog een paar dagen volhouden, dan zouden er hulptroepen komen en zouden zij worden bevrijd. Maar zij konden niet meer, door gebrek aan water. Er werd een familieberaad gehouden en er werd besloten om zich over te geven. Toen ze net de witte vlag van overgave wilden hijsen, strompelde de grootvader met twee watertassen het dorp binnen. Hij was levensgevaarlijk gewond geraakt toen hij dwars door de vijandelijke linies heen het levensreddende water wilde halen. Het dorp en de familie waren gered, maar de oude, wijze man had zijn leven ervoor opgeofferd. Hij stierf in het zicht van de overwinning.

Ook al heb ik dit verhaal 60 jaar geleden gelezen, mijn ogen worden nog vochtig bij de herinnering. Wat hield ik van dat boek. En als dat met gewone boeken al zo is, des te meer is het met de Tora, het boek der boeken.

Meer dan drieduizend jaar geleden heeft de oude - jonge man Mosje,(oud, want hij was al over de 80, jong, want hij liep en dacht nog als een jonge man), de woorden, die van God kwamen opgeschreven. Boven op de berg Sināï, gedurende 40 dagen en nachten. Van slapen en eten kwam nauwelijks iets terecht. En later, tijdens de woestijntocht, in de opening van de tent, bij het vallen van de avond, schreef hij verhalen.

Tot de dag van vandaag wordt de Tora, de vijf boeken Mozes, met de hand, met een gazenveer op perkament overgeschreven, woord voor woord. En wat zijn we trots wanneer we weer een nieuwe of een oude Tora in de Aron Hakodesj kunnen plaatsen. Hoe verliefd we zijn op de Tora, merk je op sjabbat, wanneer we de Tora kussen en speciaal op Simchat Tora, als we dansen en zingen met de Tora, als bruid en bruidegom van deze Torarollen. Woorden uit deze vijf boeken zijn ook om het leven bij ons. Ze staan op de perkamenten rolletjes die in de mezoeza aan onze deurposten zijn gelegd. 'Hoor Israël, de Eeuwige is onze God en Je zult houden van de Eeuwige met heel je hart, heel je ziel en al wat je van kunt'.

Hoe kun je van God houden? Daar heeft het jodendom een heel eenvoudig antwoord op. Je kunt houden van God, door te houden van mensen. En die liefde kan je bewijzen, keer op keer, door mensen te helpen die het moeilijk hebben, die verdriet hebben omdat een familielid is overleden, die niet genoeg te eten hebben. Er wordt verteld van een rabbijn, die heel geïrriteerd reageerde toen op zijn deur werd geklopt. "Ik kom zo, maar ik ben nu bezig met psalmen te zeggen, stoor mij niet meer". Weer werd er geklopt. De rabbijn werd kwaad. "Ik heb je toch gezegd dat ik nog geen tijd heb"! Toen er de derde keer werd geklopt schreeuwde hij het uit. "Schaam je, dat je mij nu weer onderbreekt. Heb je dan geen fatsoen"? De rabbijn deed woedend de deur open. Er was niemand.... Hij ging naar buiten en zag nog net iemand de hoek om lopen. Hij ging er achteraan. "Wat zijn dat voor manieren? Eerst mij drie maal onderbreken en nu weglopen? Schaam je"! De man keek de rabbijn recht in z'n ogen. "Mag ik u een les uit de Tora leren? Ik had een vreemdeling meegenomen, die gisteren onze stad is binnengekomen. Hij had eten nodig. U was de eerste die ik om hulp kwam vragen, maar u was te druk bezig met uw gebeden. Weet u, psalmen zingen, dat kunnen de engelen veel beter. Maar deze man in nood nu helpen, dat kunt u alleen".

Houden van de Tora betekent houden van God en dat is houden van mensen. Als je van een boek houdt probeer je er ook goed voor te zorgen en dat geldt helemaal voor de Tora. En dat betekent niet alleen dat je hem goed moet verzorgen. Als iemand, God beware, een Torarol laat vallen, dan moet de hele gemeente vasten. Maar waar het vooral om gaat is, dat we de gedachten, de opdrachten van de Tora, volbrengen. Neem nou zo'n eenvoudige zin: "Je zult een dove niet vervloeken en voor een blinde geen struikelblok leggen en je zult eerbied hebben voor God. Ik ben de Altijdaanwezige, jouw God". Stel dat je wel zo iets lafs zou doen, dan zou niemand je kunnen straffen. Want de dove hoort je niet en de blinde kan je niet zien. Jij komt er goed vanaf. Maar dat lijkt maar zo, want je geweten laat je niet met rust. Het huilen van de blinde, die over die grote steen die jij daar uit baldadigheid hebt neergezet, gestruikeld is, blijft je achtervolgen, waar je ook heen gaat.

En datzelfde geldt voor allerlei voorschriften in de Tora. Als iemand wordt aangevallen of op een andere manier in moeilijkheden is geraakt, kan je doen alsof je niets gehoord of gezien hebt. Maar jij weet dat je doorgelopen bent, terwijl de ander lag te kermen van de pijn. Als je werkelijk houdt van de Tora, dan zal je er niet alleen voor zorgen dat de Torarol goed verzorgd wordt, dat de mantel en de versierselen, het schild en de kronen er heel goed uitzien, maar dan zal je ook doen wat de Tora van je vraagt. Het geeft ook een prettig, warm gevoel om de oude verhalen elk jaar opnieuw te lezen. De verhalen van de aartsvaders en

aartsmoeders, van Joseef en Mosjee en zijn opvolger Jehosjoea, zoon van Noen, zijn hetzelfde en tegelijkertijd elk jaar anders. Hoe kan dat? Het ligt niet aan de verhalen, maar aan jezelf. Jij verandert van jaar tot jaar en daarom lees je de Tora ook anders. En zo blijft de Tora elk jaar nieuw. Elke Torarol heeft ook z'n eigen geschiedenis. Zij komen uit verschillende landen en verschillende tijden.

Zo komt in Den Haag de Torarol met de blauwe mantel, en waarop een hertje en een dadelpalm zijn geborduurd, uit Moskou. Een paar jaar geleden zagen we een naakte rol onder glas in een winkel achteraf in de Arbatstraat. Het leek wel of het perkament hilde. Later, toen we hem uitrolden, bleek dat het laatste stuk, de afscheidstoespraak van Mosje, en de beschrijving van zijn dood, er afgescheurd waren. We hebben hem gekocht en naar Nederland meegenomen. Het duurde een paar jaar voordat wij een sofeer vonden die bereid was aan het herstel van de Torarol te werken. Maanden lang zocht hij naar het ontbrekende stuk. Op een late avond belde hij op. Hij klonk triomfantelijk. "Ik heb het gevonden, de Torarol is weer heel".

We zijn naar Londen gegaan, waar hij woonde, en hebben de Torarol in onze armen gesloten. We waren heel veel van hem gaan houden. Nu staat de Tora in de Ark en glimlacht tevreden. En wanneer een Bar- of Bat Mitswa eruit leest, is het of de woorden extra feestelijk klinken; het verdriet en de vervolging, de in brand gestoken sjoelen, het ligt in het verleden, de toekomst is gelukkig weer heel.

Elke Torarol heeft zo'n verhaal en samen vormen deze een lied dat nooit eindigt, steeds luider klinkt het, steeds krachtiger, "Am Jisraeel chai" - het volk van Israël leeft en blijft leven. Het huis, waarin onze geliefde Torarollen in Den Haag wonen, is schitterend gerestaureerd, de kleuren, rood en warm, hebben een heerlijke glans. Deze oude nieuwe Ark is nu 290 jaar oud en daarmee één van de oudsten uit de wereld, die nog in gebruik is en tegelijkertijd splinternieuw, elk stukje hout, elke doek is met liefde hersteld. De Ark is als Mosjee, oud en jong. En de Torarollen vieren feest. Hun stille lach straalt naar ons toe. En elke keer dat de Ark open gaat en wij de Torarollen zien, ze door de sjoel dragen en eruit lezen, weten wij dat we van de Tora houden. En die liefde gaat gelukkig nooit meer over.

OPDRACHT:

Zoek het verhaal, de geschiedenis, uit van een Tora-rol in jouw eigen sjoel uit.